Dissertatio inauguralis medica, proponens casum, de hyperemesi gravioribus symptomatibus stipata, cum subsequente delirio ... / [Daniel Koch].

Contributors

Koch, Daniel, active 1722. Depré, Johann Friedrich, -1727. Universität Erfurt.

Publication/Creation

Erfordiae: Typis Groschianis, [1722]

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/phnvhyda

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection 183 Euston Road London NW1 2BE UK T +44 (0)20 7611 8722 E library@wellcomecollection.org https://wellcomecollection.org

Q. D. B. F. DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA, PROPONENS CASUM,

SYMPTOMATIBUS STIPATA. CUM SUBSEQUENTE DELIRIO,

ADSPIRANTE DIVINA GRATIA, MAGNIFICO UNIVERSITATIS RECTORE REVERENDISSIMO ET PERILLUSTRI DOMINO.

DOMINO

CHIMO HAHN,

EPISCOPO METELLOPOLITANO,

entissimi Archi-Episcopi & Principis Electoris Moguntini per Thuringiam, Hassiam & eldiam in Pontificalibus Vicario Generali, Ejusdemque Archi-Episcopalis Curiz icario Generali, SS. Theologia & Juris Utriusque Doctore, Protonotario Apostolico, ite Palatino, Infignium Ecclesiarum Collegiatarum ad Gradus B. M. V. & ad S. Joannem Moguntiæ respective Scholastico, Canonico Capitulari, & reliq.

UTORITATE GRATIOSÆ MEDICÆ FACULTATIS IN PERANTIQUA UNIVERSITATE GERANA, PRÆSIDE

N. IOANNE FRIDERICO

OSOPHIÆ ET MEDICINÆ DOCTORE, ANATOMIÆ, BOTA-DES ET CHIRURGIÆ PROFESSORE PUBLICO, FACULTATIS MEDICÆ ASSESSORE ORDINARIO ET p. t. DECANO, NEC NON CIVITATIS ERFORDIENSIS SENATORE,

TRONG ET PROMOTORE SUMMO HONORIS CULTU PROSEQUENDO,

PRO LICENTIA

CTORALES IN ARTE MEDICA HONORES LEGI-TIME ET SOLENNITER CONSEQUENDI

PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

AUTOR ET RESPONDENS,

H, Neumarck-Thuring.

DIE II. MAJI ANNO M DCC XXII. AUDITORIO MAJORI COLLEGII MAJ. HOR. CONSVET.

ERFORDIÆ, Typis GROSCHIANIS, Acad. Typogr.

DEO, PATRONIS, COGNATIS, ATQVE

AMICIS

Sacrum!

CASUS.

Ir quidam generosus annorum 40. temperamenti melancholico-cholerici, habitus corporis carnosi, nimio alias spiritus vini potui adsuetus, omni mane jejuno ventriculo nausea affligebatur, de cætero tamen sanus erat. Ac-

autem contra hoc malum à quodam medicifaciente pilulas, nescio quas, vomitorias. Assuverum post semihoræ spatium lipothymia ad
m prostratus ad lectum deportatur; indeque
dunt vomitus ultra 40. per totum diem affligentandem duo cruenti, conjunctis aliquot sedibus.
itum autem subinde comitatur lipothymia, sub
em sequuntur motus convulsivi, accedit denique
psia ipsa bis repetens, somnus verò aderat nullus.
Ianus non erat Medicus, hinc sumit suum nectar,
ne spiritum secalinum; sed frustra, nam per voA 2
mitum

mitum rejicit; à potu autem Theé meliuscule seh Non verò cesserat penitus malum. Hincaltero den die peregre accersitur Medicus, qui patientem o dit in stupiditate quadam, quam mox excipit p xysmus epilepsiæ satis validus cum spuma oris, lorum contorsione, vociferatione, aliisque sympto tibus consuetis. Sub finem hujus paroxysmi se tur vomitus: Postea verò aderat tremor artuum gnis, convulsiones se subinde manifestabant, pri ea cardialgia, sitis, ardor ventriculi, dolor pur vus pectoris. Dehinc adhibito medicamento, v tus cessit, neque epilepsia rediit. Sed magis m que delirium quoddam se manifestabat, quo pa abreptus videbat in pannis reptitare pediculos, legebat, abradebat: mures & cancros in conclarare credebat, & hinc venatum flagello circun Media nocte currus per aream suam vehi itemqu nes venatorios hâc duci pronunciabat : quorur colores se distinguere affirmabat. Se audire pu tubas, lyras, strepitumque saltantium, & quæ i nus alia sentiebat magis ridicula, semper tamen erat vultu. De cæteris vero omnibus sano ju disserebat, præterquam quod perverse visa atqu dita pro veris venditabat, quin à levi alicujus d sione summe iratus convulsionibus corripi videl Hocce delirium durabat ad 3tium diem cum ve ne, perpetua agrypnia, tremore artuum, app prostrato, absque tamen febri, urina sanorum si erat, saturatior tamen, pulsus frequens & durus. dem ad quietem à turbantibus phantasmatibus a

光 (5) 新

hitur per lusum chartularum, cumque huic lusui inhærens longius sederet, sentiebat stuporem pedum, ut incedere ferme nequiret. Hinc dormit, medicamentis sumtis, ultra 4. horas. Post somnum autem à delirio erat restitutus.

Dir TH OEN.

§. I.

Ffectum, quo Patiens noster laborat, vocamus Hyperemesin. Derivatur autem hoc vocabulum à verbo έπερεμέω, quod ex έπερ & έμεω vomo compositum latinè redditur superevomo, id est secundum intendendi + 8 vate in compositione significationem, nimis vomo. Itaque est Hyperemesis vomitus nimius seu purgatio nimia per vomitum supra modum eveniens. Sicuti enim Hypercatharsi indicat magis purgationem nimiam vel per inferiora tantum, vel per inferiora & superiora simul: sic Hyperemests tantum notat purgationem per superiora justum modum excedentem, Dicimus vero in relatione casûs de sedibus quibusdam vomitum comitantibus, ut ita Hypercatharsis appellanda videatur. Sed sedes hæ, qua tales, non erant nimiæ, quæ lædere potuissent, utpote que non aquabant vomitus numero. Sed eos tantum sequebantur secundario, quod plerumque in vomitu contingit. Hinc vomitus solus, qui ut nimius scenam hanc produxit, est appellandus.

s. II.

Sed de Hyperemesi seu vomitu nimio acturis prius de vomitu in genere, quid sit, dicendum, ut dehinc eò melius pateat, quid per vomitum nimium sit intelligendum, cum a generalioribus ad specialiora facilior procedat tractatio. Est igitur Vomitus in genere spectatus, humorum aliorumque in ventriculi cavitate contentorum & huc affluentium ex eodem per os excretio à ventriculi motu peristaltico inverso producta.

S. 111.

Genus à ratione formali petitum statuitur Excretio. He jus autem variæ observantur species, ut sunt naturales, qua ita dicimus, cum in statu naturali requirantur. Exque ve intra corpus subsistunt, ut excretio est bilis in intestinum duc denum, vel extra corpus expellunt. Hæ rurfus vel excre mentitia & inutilia excernunt, vel ea, qua ad conservandar speciem faciunt, uti excretio lactis & seminis. De iis potiu nobis sermo est, quæ excrementitia, si vel maxime sint à po steriori talia, excernunt, ita ramen, ut si retineantur, corpo ri molestiam creent. Occurrunt quoque praternaturales i statu præternaturali tantum præsentes, & sunt partim strict sic dicta symptomatica, qua cum lasione corporis fiunt, par tim critica, qua in ejus salutem vergunt. Cum lasione au tem corporis fiunt vel ratione actionis aucta, ut sunt omne excretiones nimiæ, ut sudor colliquativus, menses immodi ci, vel ratione actionis depravatæ, & quidem quoad mate riam excretam quæ excerni non debebat, ut alimenta indi gesta in lienteria. Quoad locum depravata est actio, si i convenienti expellit, e. g. è pulmonibus in hamoptysi. Sun & alia, qua neque ad naturalem statum stricte sic dictum neque præternaturalem referri possunt, licet tam ad illun conservandum, quam ad hunc inducendum disponere pol fint pro caterorum conditione. Quapropter has excretio nes non naturales termino in scholis medicis usitato nomina A naturalibus enim recedunt tam actionis auctio ne, quando largius evacuatur, atque in statu naturali contin git, qualis excretio est sudor ex aere calidiore & motu, quan materia excreta ratione, cujus excretio saltem huic subjecto ordinarie non competit, v. g. sanguinis per hæmorrhagian narium, tum quoque respectu loci, ubi educunt, à naturalibu differunt, si nimirum iste naturaliter seu ordinarie non ape riatur ad excernendum. Cum præternaturalibus vero non con veniunt, quatenus mitiores non equidem statum partium præ ternaturalem arguunt, uti jam dictus sudor à motu. Qua lis vomitus quoque in genere spectatus pronunciandus, qu

(7) 新

consideratus naturalis stricté appellari nequit, cum orin ventriculi superius receptioni alimentorum non vero ioni sit destinatum ordinariè. Neque præternaturalis er dicendus est vomitus, ut si e. g. reddantur, quæ nicopià ingesta erant, tam esculenta, quam potulenta, credo, status p. n. exinde concludendus non est. Quo s spectat arte institutus cum aliis talismodi evacuationisi eventus quoque artis instituto respondeat.

S. IV.

Ex quibus paulo longius de excretionibus dictis jam incere potest, unde Differentia specifica in definitione vomietenda, quam desumimus à materia, quæ excernitur, deà via, per quam excernitur, cui additur subjectum & tan-

causa, quæ immediate vomitum producit.

Ad materiam quod spectat. adducuntur in definitione ores. Hi enim primum locum sibi vendicant potissimum cretionibus, ut quibus reliqua excernenda maxime proentur. Ejiciuntur autem in vomitu humores in cavitantriculi contenti, qui tum erant ex deglutitis alimentis, &c. tum ventriculo ex glandulis suum contribuente olum, & cum iisdem omnia simul reliqua in ventriculo nta, ut partes alimentorum nondum foluta; mucus ipse ventriculi tunicam villosam obsidens in fortiori voeliminatur. Affluunt præterea continuo non solum ex dulis seu poris ventriculi humores, qui iteratæ evacuatio. ateriam præbent, sed & ex intestino duodeno bilis, sucpancreaticus, aliique ex glandulis ibidem sitis stillantes res, Quin imo ex tota massa sanguinea, continuato itu, humores eliciuntur ad ventriculum, qui per dictas dulas & ductus accedunt, non exclusis, quæ vel œsophan via contribuit. Hæc sunt ordinaria, quæ per vomitum bantur. Extraordinarie quoque sanguis ex apertis oscuforum sanguiferorum & ipsa excrementa alvina teterrinalo per vomitum emittuntur. De iis vero, quæ ex aliis bus per consensum evacuat vomitus, e, g. ex pulmonibus, pituitam, cum brevitati studere lubeat, non est, que hoc loco dicam, cum primario ventriculum faltim respici S. VI.

Pergimus ad viam, per quam fit excretio in vomitu. I ximus autem in definitione, è cavitate ventriculi per os pi cedere nimirum evacuationem. Via igitur est os, ad qui contenta ventriculi per orificium ejusdem superius œsopt gum, pharyngem, fauces propelluntur,

Itaque de subjecto apparet, quod principale vel primariu sit ventriculus, per quem enim primario omnem actum mendi exerceri, excretionemque immediate fieri, nemo qui negat, Subjectum verò adæquatum est primò inter num duodenum; quippe quod per confensum contrahitur vomitu, humores in se stillantes largius advocat, exprimit, que in ventriculum eructat. Porro quoque ad subject adæquatum referendæ sunt partes ventriculo & intesti duodeno vicinæ, ut hepar, pancreas, lien, mesenterium, i canalis intestinorum reliquus, quæ partes commoventur mnes per vomitum, & fic in iis contenti humores promov tur, & ex parte per vomitum removentur. cum pulmonibus non excludendus est, cum per diaphrag fursum motum concutiatur, ut humores stagnantes per al ram arteriam extrudantur. Quin totum, quantum quant est, corpus simul per consensum quatitur, quô fit, ut unive lis ex corpore contingat evacuatio.

Sequitur jam caufa, quâ ventriculus hanc excretion præstet. In definitione immediata vomitus causa appel est motus peristalticus inversus. In motu enim peristal naturali contractio, quâ propelluntur contenta, incipit fr rius & tendit deorsum. Motus verò peristalticus ventri inversus fit, dum contractio fibrillarum incipit, in dextra triculi parte circa pylorum & hinc procedens coarctatio tenta versus orificium sinistrum impellit, quod resistendo par aperitur, ubi quà data porta excreta ruunt, & per mo

n ulterius propelluntur. Necesse vero est contractiocipere juxta pylorum, alias si inciperet circa orificium
am, id quod Willes. asserere videtur in Pharmac. rat. concotius versus dextram partem pelleret, Sin vero sieret
atio ab omni parte simul, ut tantum orificium aperiquia contenta non simul exitum invenire possent per
a pylori angustam, sequeretur, non posse sieri vominisi ventriculo satis repleto, quod contradicit expe, cum in jejunis vomitus occurrant, neque posteriolo sieri posset, ut bilis adscenderet in ventriculum.

§. IX.

lunc autem motum peristalticum inversum nihil aliud uam convulsionem, nemo negare potest, cum pari moue aliz convulsionum species in motu musculi depratonsistat. Motus verò musculi contractione absolvitic depravatus est, quando extraordinaria sit contractione in specie, si cum exim seu restitutione reciproca t. Que facillime ad ventriculi motum in vomitu, e peristalticum inversum applicari possunt. Ventricutuem esse organon musculosum, hoc tempore non amindigere probatione arbitrati sumus.

S. X.

le verò longius excurrat hæc tractatio, properamus fam mediatam proximiorem, quæ producit hanc ventriculi alsionem, eaque statuitur irritatio sibrillarum, quæ sit, lo improportionate afficiuntur. Hoc autem accidit vel athice, vel sympathice: Idiopathice à contactu objecti portionato in tunicam nerveam sacto, quod molestam sensationum. Quà acceptà tunica maxime sensilis se gat, crispat, & sic in consensum ducit tunicam musculo spiritibus hinc impulsis atque explosis. Ea denique sa sensatio inducitur tam à nauseosis, quæ tunicam delisensu præditam molestant, quam ab iis, quæ titillando endo & vellicando id præstant, uti sunt maxime partiono Ales acres, quæ id efficere possunt, e. gr. in vomitos

概 (10) 新

mitoriis; præstant & instrumenta chirurgica istuc pertintia, quale jam obsoleta erat excutia ventriculi, de qua lubeat Dn. B. Wedelii Diss. Praceptoris mei in cineribus devene de excut. ventric. Idem valent alia corpora incongrua, u mes, de quibus ut & de pilis atque inconvenientibus ali mitum excitantibus collegit plures observationes Schenk. p. 364.365. Neque prætereunda extensio sibrillarum v. g. à titate alimentorum nimia ingesta.

S. XI.

Per consensum vero infertur vomitus ob connexis v. g. diaphragmatis, quod interdum in tussi simul conventriculum atque ita irritando vomitum excitat. Ob branam continuam in alia parte irritatam, ut titillatic faucibus, sic à clystere injecto vomitum oriri in iis, q viscera sunt teneriora, Willis. eandem ob rationem an Pharm. rat. Sest. III. c. III. Per nervos vomitus sympat infertur (ut quorum haud paucis ventriculus est dotati primis circa orificium sinistrum) quando vel in eorum pio, vel in alia parte irritantur, nempe nervi paris vagi tercostales, illud sit in percussione capitis, vulnere co quorsum & trahi potest motus in navi, vel rhedà in in quatenus tunc itidem motu quasi concussorio cerebrur vetur: in alia parte irritantur nervi paris vagi & interco v. g. in nephritide &c.

Quod ad causas mediatas remotiores spectat, nostri ninstituti pertractandis eisdem inhærere, ac tam internas, externas, quarum hæ sunt alimenta, medicamenta & villæ autem vel in ventriculo genitæ, ut cruditates varii ris, vel aliunde accedentes, ut bilis, item liquor glarum ventriculi, quando lympha in toto peccat, speciat censere. Ad quas etiam referenda conformatio ventricula. Sic observavit Ill B. Wedel. vomitum ab angusti triculi in muliere solà paucitate ciborum curandum. I cit obstructio pylori a tumore, inflammatione, quæ pass servata invenitur, uti apud Anton. Beniven. de abdit. mos sanat, caus.

erentiam verò vomitus si attendimus, est vel spontas vel arte sactus, atque ille vel criticus vel symptomas emque vel idiopathicus, vel sympathicus. Ratione excretæ multisariam differt, uti se offert cruentus, us &c. Ita quoque est vel periodicè tantum, vel confligens. Alias divisiones ut silentio involvam. Raventus vel essectus, quem præstat in corpore, vel saluvel noxius. Noxium in genere parit essectum, si vos silentios, id quod casus noster pluribus docet.

g. XIV.

amissis igitur, quæ ad vomitum in genere pertinebant, apparet, quid per vomitum nimium seu Hyperemesin are velimus; quando nempe vomitus plus justo augennero, cum patientis summa δυσφορία, quam interdum sequentur symptomata. Communiter à Medicorum axis sex vel octo ad summum ad legitimam evacuatio atuuntur sufficere, uti numerus, quem experientia corvit, ratio comprobavit: Nam robustus sit oportet, qui cum Euphoria potest sustinere. Si evacuatione igitur, tis est, peractà, per se cessare quasi renuit vomitus, sed & vel numerum vomituum convenientem duplicat, s tandem impares videantur longiori excretioni, tunc quirit, ut nimius, cum periculum sit, ne graviora ma-

ipsa mors sequatur.

on vero accurate determinari potest numerus, quis sit Maxime autem in Hyperemesi definienda respicitur ad qui secundum speciem talis, ut, uni subjectorum qui s, maxima quoque parti ejusdem atatis & sexus talis sit sus, non autem, quod secundum individua ita semper eat, siquidem dantur, qui ob idiosyncrasiam perfernitum recusant, atque exinde Hyperemesis dicenda, quantione quantitatis solum vomitus subjectum ladit. In autem casu ad unum omnes vel rudes artis medica pernt, sat esse peccatum vomituum numero, & gigantea

constitutionis sit necesse est, qui 40, vomitus cum eur admittat, cum sæpe vel dimidia quantitas ad animam ev dam sufficiat.

S. XVI.

puod multa h. l. disseramus, cum idem sit cum subject mitus: illud scilicet est ventriculus, in quo afficitur tunic vea perpetua irritatione ac stimulatione, à qua in consetracta musculosa excretionem nimiam præstat, atque it liter intestinum duodenum, ut subjectum adæquatu connexionem simul nimis convellitur, & motu peris inverso agitatur, quo contenta & maxime bilem in versum essential est subjectum adæquatur connexionem simul nimis convellitur, & motu peris inverso agitatur, quo contenta & maxime bilem in versum essential est subjectum adæquatur est sic cæteræ corporis partes vel ob connexionem propir rem vel ob consensum generis nervosi, quod in vomi mio graviter afficitur, concussione & quasi convulsion bro repetita suam ferunt labem.

S. XVII.

Sic nihil quoque habemus, quod ad causam imme addendum videatur, cum vomitus in genere spectati immediata conveniat quoque cum ea, quæ est nimii dem hunc pari modo inversus motus peristalticus crebri tum repetitus profert. Præterimus quoque causam med proximiorem, quæ est irritatio fibrillarum nervearum constans, cum itidem de illa superius jam actum sit diata vero remotior Hyperemeseos causa est vel interna vel na. Interna maxime statuenda est bilis acrior, qua per se ludit tragædiam, quod fæpe in cholera videre est, n tem hic saltem eam consideramus, quatenus in vomi facto producit nimium, qua nimium, dum nempe a emetico supervenit Hyperemesis. Præ cæteris autem a detur ad hanc excretionem movendam ob O volatile copiosum possidet, verum in statu naturali temperat paulo Dibus +dis. Vid. Excell. Teichm. Praceptor meus ata lendus in element. anthropol, cap. XX. Sin vero volatilius i redditur atque acrius, quam in statu naturali debeba

im ad vomitum majorem præstat prolectum ad ventricu, inprimis si quantitate majori simul peccet.

S. XVIII.

Causa externa vero, quæ solitaria Hyperemesin affert, est vel icamentum vel venenum. Medicamenta sunt emetica, rastica seu sortiora, vel non rite præparata, aut dosi nimia bita. De hisce medicamentis drasticis bene asserit sus parum a venenis disserre: sæpe saltim in essectu ic ne vix quidem differunt, inprimis si non sint rite adhi-

Venenum si est, quod vim habet alterandi corpus in m pejorem, id certe quoque de medicamentis pluribus oribus & maxime de emeticis drasticis valet, quapropter redicamenta venenosa, sive quæ insigniter nocere possunt, nam partem sunt referenda. Econtrario de venenis qui lam constat, si præparata, vel dosi decenti adhibita, non-

quam innoxia fuisse.

S. XIX.

Pollent autem medicamenta hæc Oe volatili acriori speo elastico, quo irritationem fibrillarum nimiam præstare Ole volatili elastico pollere medicamenta vomitoprimario & directe magis talia) satis superque ostendit Wedel, in amænitat, mat, Med, cap, de vomitor. Nam fixa non ita penetrant in tenuissimos poros fibrillarum nerrum, quibus simul constat tunica nervea ventriculi, utez ntime ftringant & crispent, id quod necessarium est ad ducendam convulfionem ventriculi seu motum peristaltii inversum: Nam sæpe eroditur ventriculus absque tamen nitu nimio, uti a potu F, de quo passim observationes eri possunt, ubi nullus vomitus insecutus. Vid. Schenk. obs. VII. p. 996. itemque Sennert. prax lib. VI. p. VI. c. IV. Sed nee esset, Hyperemesin segui, si sufficeret ad illam efficiendam, cunque modo tunica nervea pungatur. Neque semper vomitum movere visus est, vid. Schenk obf. l. c. p. 990. 991. extant de potu V \$ - o imprægnatæ, quæ pro fuco muibus in usu erat, & hausta gravia peperit symptomata, non 機 (14) 新

vero vomitum; hinc concludendum, O quod vomitum citat, videri alcalicis Alibus constare simul particulis.

§. XX.

Quoad medicamenta igitur emetica, fortiora in spe quorum 3. gradus pro majori vel minori virtute drastica tuuntur, ex vegetabilium classe maxime huc spectat Hell rus albus ab aliis inter medicamenta, ab aliis inter venena latus, olimque Hippocratis avo magis, quam hodie proba-De infignibus, quas intulit, malis Vid. Forest. lib. 30. obf. 9. refert de muliere, quæ statim post assumtum vinum belleb eum incidit in defectum animi, anhelitus præfocationem, mitum enormem cum alvi obstructione vid. lib. 30. obs. 9. dem tere symptomata in alia observavit muliere, ubi sal secessus nimii insuper affligebant vid. l. 18. obs. 44. Præte plura ex regno vegetabili petita emetica, ut Fol, nicot. item ex sambuco defumta, qvarum violentius quædam operan Sic de hypercatharsi ex esu surionum sambuci videre est in E merid. Germ. Dec. II. ann. IX. obs. 7. Ex regno animali sal prostat sordidum illud nauseosum & drafticum infusum ex sura ungu. human. quod activitate ad biata accedere dicitu

Inter mineralia est & vit. qui & ii mortis nomen à nullis retulit, licet insons per se, si rite præparatus sui. Vitrum & occurrit quoque varii generis, ut biacynthin. si num puniceum, quodlibet in substantia datum inter venena sertur, saltim pertinet ad deasizatata. Novi tamen quend sine noxa qui applicuit ad 36 per additam radicem certar romaticam correctum. Pari ratione ob vehementiam adhibentur alia \(\frac{1}{2}iata\) emetica, ut croc, metall. regul. \(\frac{1}{2}ii\), in sus such vero tutius exhibentur, neque tamen sic ex deasizables sus su such porro ex \(\frac{1}{2}io\) quod recte à Rolfincio vomitoriorum papellatur, Flor. \(\frac{1}{2}ii\) qui tamen non æque adhibendi.

S. XXII.

Inter venena huc pertinentia, nempe quæ Hyperemesin citandi facultate pollent, maxime Arsenicum referunt, cujus 船 (11) 影

m vis deleteria in vulgus nota est, eamdemque principio ustico activo Ono Deo volatili præstat, & vomitus atque ressus excitat; attamen, ut medicamentum quoque adhiberà quibusdam interne ad gr. j. ij. Pari ratione Turpeth. min. aliis in usum internum trahitur, ab aliis accusatur ut venem. Ex quibus apparet, venenum sere non dari absolute, od nempe semper, quâcunque quantitate, præparatione, odo applicandi omnibus pariter noceat, sed nonnunquam odesse posse. Sic quoque medicamenta non recte nimiom applicata, evadere posse venena, palam est.

§. XXIII.

Quid igitur in nostro casu sentiendum sit, an suerit medicaentum, an vero venenum, quod pilulari sorma exhibitum erat,
quirendum. Ex supra dictis patet, medicamentavomitoria sorora insigniter nocere posse. Quapropter tale suisse, nempe
asticum, ex vomituum numero sere apparet: nam 40. voitus excedunt longius, quam ut possint mitiori medicamenadscribi, quamvis dosi nimia sit adhibitum; tandem enim
dicitus medicamentum ejiciatur necesse est, priusquam ad
ntum numerum vomitus pertingant. Sin vero medicamenm est magis activum, insinuat se altius in tunicam veniculi, ut non statim iterum extricari possint particula ha
tiva. Accedit, quod & ante operationem stimulo suo sorori lipothymiam produceret. Speciatim autem illud invessiare, an suerit & vit. an aliud quidpiam, merito supersedeo.

Inter causas, quæ ad hunc affectum remotè potuerunt sponere, huc trahi potest è rebus naturalibus temperamentum elancholico-cholericum, quod siccius bene quidem sert omitum; Sed si augetur, & nimia sit evacuatio atque agitio humorum, tunc hi pariter, atque spiritus esseratiores edduntur. E rebus non naturalibus huc introducendus abus s. qui in hoc temperamento particulas veas temperantes resolvit atque dispergit, Ono Aeas acres verò magis extat, quo bilis redditur acrior; atque ita adjuvat stimulum in entriculo majorem. E rebus prater naturalibus sunt crudita.

tes in primis viis acres & tenues, quæ produxerunt nauses & stimulum quoque ad vomitum addiderunt.

S. XXV.

Quis enim nescit, evacuatione humorum laudabilium corpus debilitari, partes serosas blande temperantes elimina indeque reliquos humores efferatiores reddi. Sed hæc cu aliis evacuationibus communia habet; præsentius auto nocet motu violento, quo ventriculum torquet. Quan crebrius enim repetitur hæc convulsio, tanto magis co stringitur & constrictus partes connexas in motum secum pit molestissimum. Hinc cardialgia, dolor pungitivus pec ris maxime dependebant à ventriculo & partibus aliis adjace tibus convulsione nimia cruciatis. Vomitum vero crue tum quod attinet, maxime proveniebat à ruptura venulæ, du sanguis per convulsionem ventriculi in venis comprimebat atque exitum huc affectabat.

S. XXVI.

Accedo ad lipothymiam, qua patiens tam ante vomiti quam eodem durante corripi videbatur. Per lipothymia intelligo subitaneam virium cessationem in edendis actionit animalibus cum pulsu & respiratione maxime imminuta. Qua tuor alias hujus symptomatis statuuntur gradus pro majori minori actionum dictarum imminutione & respective abotione. In patiente nostro ex relatione adstantium suit sat gra lipothymia ad Syncopen nonnunquam accedens cum sensuin tantum abolitione.

S. XXVII.

Non equidem insuetum symptoma, quod post pur tionem nimiam se exerit ab exhaustione majori spirituum humorum proveniens: spirituum, quatenus tunc non suxus sieri potest ad partes: humorum, dum sic circula sanguinis impeditur, & inæqualis redditur sanguine non tanta quantitate præsente, quantam vasa requirunt, quoci & cor versus non sufficiens resluit. Alia insuper subest ra accedentis lipothymiæ, quæ ante vomitum quoque patient

Hravit: tunc enim O Ali acri in actum deducto molesta tione affecit fibrillas nerveas & pracipue circa orificium trum, quâ spasmodice contractæ motum hunc continuâ. ad cerebrum & spiritus ventriculum versus quasi traxemotu subitaneo, unde influxus spirituum huc affluen. ad reliqua organa cessavit aliquantum sufflaminatus.

Quod clarum est ex eo, quod à doloribus proveniant que lipothymix, confirmante experientia & Foresto præserin duobus ab ileo syncopen passis lib. 7. Obs. 3. 4. Qui m in scholia ad obs. 4 addit: Omnis, que in os ventriculi lerit gravis offensa in eam syncopen conjicit, quam stomachicam nt. De qua legi potest Ettmull, cap de lipotbym. Hagendorn, is obs. puerperam refert vermes ava vas vara rejicientem, m excretionem præcessit nausea arque lipothymia. In naunim maxime orificium ventriculi finistrum afficitur, quod onstringit; hinc, uti dictum, spiritus huc magis ad parsensiliorem irritatam vergunt, & ad reliqua organasen. occupanda fatiscunt & deficiunt.

S. XXIX.

Sequentur jam quædam de convulsionibus dicenda, quæ oftro patiente occurrerunt. Superius ventriculi convulem, quæ fit in vomitu, tetigimus. Hoc loco, missis aliode vocis hujus acceptione opinionibus, per illam & moconvulfivos intelligimus contractionem musculorum præaturalem cum zhora seu involuntariam musculorum contionem & restitutionem iteratam. Si enim musculus se conit, & fic rigidus permanet, vocatur magis spasmus seu vulsio spasmodica; sin vero, altero musculorum se contrate, antagonista se stringat & restituat contractum, vocamagis convulsio & à quibusdam motus convulsivus, qui dicto modo sæpe sine intermissione reiteratur, & maxime s, uti in nostro patiente, occupat.

Causa statui possunt particulæ quædam Ono. Ales elastiacres, tenues, quæ intimius fese in fibrillas nerveas, qua; qua

兴 (18)

qua versum per circulationem sanguinis delata, infinuar atque earundem irritationem & convultionem produxer Sed apertum simul est, per consensum oriri potuisse con fionem, ab ea nimirum, qua ventriculus sub vomitu toro batur, ut sic in consensum tractum sit genus nervosum. Qu do enim fibrillæ nerveæ, præsertim copiosæ, in parte ali constipatæ insigniter irritantur, tunc motum quasi convi vum suscipiunt, & ad cerebrum continuant, unde spir non in hanc partem solum copiosius & irregulariter influ motumque præternaturalem excitant, sed ad alias quoque tes motu simili feruntur. Ex quo motus convulsivi ipsa adeo epilepsia suam ducere possunt originem. Aliquanto curatius autem de hac causa sub epilepfia perspiciemus.

S. XXXI.

Convulfionis summum gradum esse epilepsiam me Ratuendum, ut quæ nihil aliud, quam motus convuli corporis cum arayanola seu sensuum internorum atque exte Hæc autem est vel univer rum ad tempus abolitione. quando totum corpus, vel particularis, quando faltem vel altera pars convellitur. In nostro patiente universal rat, ubi non artus solum, sed & totum corpus sursum hebatur & retrahebatur. Omisi quidem in relatione ca facile tamen sub symptomatibus consuetis subintelligi funt.

S. XXXII.

Nolo autem in Epilepsiæ hujus symptomatibus, quippe c munibus explicandis hærere, sed cum ejusdem immediata sa in irregulari & quasi explosivo spirituum in nervos n seu influxu consistat, atque ab irritatione proveniat, Rio jam eft, quidnam irritationem tantam præstiterit in r sto viro, à quanta spiritus in hunc motum agi potuiss Jam pro causa convulsionis allegatus est tum consensus ventriculo, tum partes quadam ex vomitorio in fibrilla iam nerveas extra ventriculum constitutas subintrantes. inde per consensum & quidem eum, qui est cum genere volo seu à continuata tantum convulsione, uti s. 30.

noffe epilepfiam same

imus, oriri posse epilepsiam, eamque non in infantibus im, ut qui ob sibrillas debiliores facile à dentitione dissivermium rosione epilepsiam patiuntur, sed etiam in ad-

s pluribus observationibus evinci potest.

Ut taceam auram illam ex digito, pede ad caput adicentem, quam ægri ante paroxysmum epilepticum observat, ut satis indicii, per consensum nervorum eum accessisid. Schenk. obf. lib. I. p. 18. 19. Forest. lib. X. obf. 67. 68. Sed epliam per consensum ex ore ventriculi laudatus refert enkius à Galeno observatam, qua licet æger per bonam diæcuratus esset, quoties tamen nimis diu jejunus permane-, convulsionibus corripiebatur. vid. Schenk. l. c. Huc facit m epilepsia ex colica, quam notavit Thonerus obs. 139. Ven enim vero cum tremor & convulsiones vel Hyperemesi atà diutius durarent, concludendum est, vomitorii partielasticas subtilissimas adhuc dum fibrillis nerveis insedisse, uibus epilepsia prius erat producta. Sed tamen consencum ventriculo se habere, ut causam remotam concurtem, colligi potest exinde, quod epilepsia vomitu solvebaindicio, stimulum in ventriculo tunc ad excitandum paysmum fecisse, seu causam jam intrinsecus in fibrillis hætem in actum duxisse. Pari ratione à purgante tiato viam epilepsia cum convulsionibus uterinis, abdomen in almolem tollentibus, hinc artus pervagantibus sustinuisse, dit Hagedorn. in obs. Cent. l. 22.

s. XXXIV.

Cum tremore convulsivo, cujus causa nempe continua tatio ab acribus vomitorii particulis jam est insinuata, adt quoque post paroxysmum epilepticum ardor ventriculi itis. Utrumque producebat materia \(\theta no \times \text{pea acris Alis, e ventriculum adhuc obsidebat, à vomitorio & bile ubes adducta conspirantibus & ventriculo talem sensationem erentibus.

s. XXXV.

Restat tandem delirium considerandum. Quod voca-

bulum dupliciter accipitur, latè vel stricte: latè pro qua mentis alienatione: stricte vero pro transitoria tantum. I que cum ad illa nempe latiori sensu accepta deliria tam a ta, ut phrenitis, paraphrenitis, quam chronica, ut mania, t lancholia referuntur: tum sub horum notione seu transitiorum comprehenduntur symptomatica cum vel sine sel ebrietas, item deliria à venenis, Quapropter & in nostro su se offerens illis adjungatur.

S. XXXVI.

Per Delirium in genere intelligitur depravatio phanta quâ ideas absurde tum componit, tum sejungit, ab irregu spirituum in cerebro circa easdem motu dependens. Nenim quævis depravatio phantasiæ est delirium, utpote cin vertigine quoque animadvertitur. Sed in illo est intim cum species salsæ & absurdæ allatæ pro talibus revera hab tur. Non autem excluditur sensus communis, qui in not patiente depravatus satis apparet, cum species allatas non te apprehendat, sed in omni delirio depravata phantasia oportet, cum species allatas seu ideas non rite dijudicat.

Subjectum delirii pluribus excutere instituti mei non sufficiat, indicasse esse cerebrum & speciatim partem ejus dullarem, quippe quæ sedem sensibus & externis & interpræbet: nam pars ejusdem corticalis secretioni tantum set uum est dicata. Speciales verò loculos singulis sensum stinatos & distinctos, nemo adhuc eruit validà ratione, nec es re poterit. Itaque specialius subjectum delirii nequimus in

XXXVIII.

stigare.

Cansa immediata, uti omnium deliriorum, ita & hujuirregularis spirituum circa ideas motus. Per regularem e spirituum motum sensus vigent externi pariter atque inte externorum organa ad recipiendum objectorum sensibil

motum apta redduntur, qui motus ad sensorium commune fertur, ibidem apprehenditur, menti offertur, ulterius co nuatur, cum aliis motibus impressis componitur, ut mens

re possit judicium conveniens, qua iterum, quando ci

m

報 (21) 新

tus spirituum potest instituere, atque sic varie ideas com-

Si verò motus spirituum est irregularis, non possunt omnia consuse procedere, quæ in talem motum irreguem incidunt. Sed non omnis motus irregularis spirituum irium producit, id quod in epilepsia & vertigine patescita debet ita se habere circa ideas scilicet irregulariter, quando apprehendendæ vel conjungendæ vel separandæ. Nam in e-

psia motus spirituum est velocior & magis turbativus, quam irca ideas dirigi posit. Quo fiebat, ut patiens noster, cum motus turbativus & quasi explosivus inciperet, stupidus t. Quapropter hic motus debet esse æqualis & continuah. e. sui similis procedat, necesse est, ne modò augeatur ul & semel, modo remittat, sed sensim sensimque incre-; Si enim confestim uno quasi impetu turbatio major congit spirituum & statim remittit, non potest hic ordinarius icari motus & naturalis. Hinc in vertigine circumrotaobjectorum visûs non statim pro verâ arripitur, sed imaatio habetur depravata. Verum si æqualiter (non abutè, sed respective accepto vocabulo) continuatur, & ulatim augetur, anima huic motui sensim assuescit, & sic a falsa & absurda componitur & dividitur. De motu regu-& irregulari spirituum vid. Willis, qui certis numeris velut tripudio peragi Auum motum ait, verum spiritus in delirio asi choreas bacchantium agere, omnes simul exilire, sibi nultuose occursare & se varie proripere; item, quando nultuose feruntur, varias imagines seu memoriæ species nul excitare & phantalmata incongrua animæ rationali jicere autumat lib. de anim, brut, ubi plura extant,

S. XL.

Fateor, illa paulo uberiorem deductionem requiri, sed n longius est digressum in tractatione hujus delirii. Prættenda tamen hac erant, ut pateat ratio, quâ præsens delim sit productum. Causa vero mediata itidem inde peda, ubi epilepsia suum acceperit malum, nempe à constant

stanti sibrillarum nervearum irritatione, atque exinde dep te earundem motu quasi tremulo, quo spiritus sine in missione sunt agitati, donec sensim sensimque motus eor dem factus est irregularis. Hacce patent, uti superius ctum, ex tremore continuo & subinde intentata convulsio ut sic motus convulsivi & epileptici non tam sublati pe tus, quam suppressi viderentur, in actum, data occasione, e pturi. Pari ratione colligi potest, in sibrillis minimis quo motum quendam durasse quasi tremulum, quo in nervo ptico prasente omnia videbantur ipsi tremere & vivere.

S. XLI.

Idem judicium erit de auditûs sensu depravato, ubi tiens noster audiebat lyras, tubas & quæ id genus alia, ut qu pariter videtur provenire à motu quasi tremulo p.n. orga rum ad sensationem hanc recipiendam facientium, ut sun dicta Zonz expansa & membrana cochleam investiens. Qu vero de cæteris rebus sanum serre potuerit judicium, vide rationem afferre Willif. ubi de melancholicis circa unum tem objectum delirantibus, motum irregularem spiritu duntaxat in uno quasi tractu cerebri esse arbitratur, in quis vero tractibus seu viis ordinate procedere. Qua, si deantur. facile possent applicari ad hocce delirium, ubi xime affectæ funt fibrillæ organa sensoria constituentes. circo cum ab objectis motum seu sensationem perverse r perunt & receptam perverse continuarunt, sic deliras ic adduxisse putari potest, quas phantasia pro veris accepit, tu spirituum in irregularem inclinante, qui autem non a irregularis fuisse censendus, ut omnes ideas in memoria titantes confundere valuerit.

S. XLII.

Catera, qua afferuntur symptomata, facile possunt ex cari, quin imo quadam non indigere explicatione viden Quod igitur ad vigilias spectat, eandem causam agnosci quam spirituum motus irregularis in delirio, nempe irrita nem sibrillarum nervearum. Item evacuationem nimiam morum, qui blande temperabant spiritus in statu secund nram, unde hi postmodum pro ratione temperamenti paunajori motu serebantur. Quæ autem vigiliæ non parum
tribuebant ad delirium augendum. Vertigo maxime à spium motu inæquali oriri dicitur. Pulsus erat frequens ob
tum humorum citatiorem, qui tamen non erat sebrilis.
us erat ob convulsionem. In urina nihil æque attendebanisi quod ob partes serosas depauperatas Onæ magis
centratæ erant. Stupor itidem dependebat ab illis recrentis à vomitorio residuis, quæ aliis partibus associatis offriconstringebant nervos, & spirituum insluxum in tantum
bebant.

S. XLIII.

Ad Diagnosin nihil amplius puto notandum occurrere, Hyperemesis per se pateat; &, quod ad causas facit pertandas, utrum nempe emeticum propinatum suerit, an enum, superius jam indicavimus.

S. XLIV.

Quod verò ad Prognosin spectat, Hyperemesis longius proens, gravia tandem afferat symptomata necesse est. Cono, que evacuationem immodicam sequitur, aut singultus, malum, v. V. Aph. IV. Convulsio ab helleboro sunesta V. Aph. I. Nevero convulsionem ab helleboro semper lethalem, jam ertus testatur Galenus V. Forest. l. X. Obs. 110. in schol. Ad imum, ubi exhausti sunt spiritus, mortem præcedit. Quod nostrum patientem pertinet, omnino periculosa symptoa sunt statuenda; sed spes erat, cum mox epilepsia cede-

Delirium autem cum diutius duraret, mala ominari ebatur, & maniam ipsam sere præsagire. Addo adhuc ex lisio: In morbis convulsivis primi delirii insultus periculo vatatamen ejus frequens accessio diathesin in paralysin, carum &

lexiam non raro parit.

S. XLV.

CURATIONEM ut jam tradamus, quâ suprà dictis maoccurri possit, ordo postulat. Quod si hanc ritè aggredi mus, secundum methodum consuetam, indicationes sunt manda, ad quas dirigi cura debeat. Itaque prima indicatio est in hoc affectu, quem tractavimus: Motus vitiosus ver culi seu convulsio est sissenda: deinde symptomata urgentia sunt tiganda: & tandem vires dejesta tonusque ventriculi labefast est restituendus.

§. XLVI.

Convulsio sedatur ventriculi, quando causa ablata; circo acrimonia in ventriculo refidens corrigenda dilue & temperando, quod præstant Vea, ut potus Theè, ideoque lius ab illo potu habuit patiens noster, sed potus debet calidus, quô simul blande demulcentur sibrillæ, frigido au gravius læduntur, quô malum exasperatur. Temperant c que pinguia & mucilaginosa, ubi nimirum veneni corre est suspicio, ut scilicet inviscent partes acutissimas caust & obvolvant, fibrillas abstergant & lubricent, ut: jus gal rum pingue V. Forest de venen. Decott. bord. cum C C. & lacticinia & alia. Temperant quoqe & absorbent alcalin C. C. uft. Corall, r. praparat. Cryftall, montan. quæ speciatin senico est dicata, ut antidotum, itemque & -to: nam fi ciatim innotuit, quid venenosi sit assumtum, tunc ejus c que specifica adhibenda sunt remedia, ut fl. nymph. hellebor sumto. Corrigitur quoque acrimonia educendo; sed alvus in nostro patiente soluta esset, materia per se huc gebat exitum quærens. XLVII.

Seorsim quoque sedatur convulsio ventriculi roboranti adstringentibus, anodynis. Roborant ventriculum quidem da Quosa, aromatica, sed hac ob ardorem jam dum in ventri lo prasentem hoc loco non convenire in propatulo est, in mis hausto V. malum exacerbavit patiens. Externè vero plicata o ptimè prosunt, ut sunt & aromat. N. M. mac. ex & destill mac. menth, origan & c. Ex theriac. & nucist. mentum balsamicum paratur, Empl. de crusta pan, inprimis au theriaca aique & is. Interne roborant TR. corall. Essent. ma adstringentia, ut \ Lemn. Catech. TR. ejusdem sango, dri pulv. adstring. Wedel, rub. & alb. TR. traumat. Wedel. Neque hic adstringentibus insistendum, ne cardialgiam augea

idem anodyna sunt adjungenda, ut laud. opiat. TR, anod, quæ utramque paginam absolvunt

S. XLVIII

Quoad symptomata urgentia debellanda, primò epilepsizon vulsionibus prospiciendum: nam hæ urgebant, vomitu uc præsente. Curam verò in paroxysmo suscipiendam, platilibus ad nares applicandis, tutà affricandà, tanquam mutulis notam prætereo. Majoris verò momenti est extra exysmuni eam gerere. Fit autem tum causam removenti ut acrimonia illa generi nervoso infesta per transtionem dispergatur absorbeatur, tum sibrillas roborando quoque persicitur, & motum spirituum blandam restituto, Id quod præstant specifica antepileptica.

J. XLIX.

In eorum classe primò se offerunt volatilià in ro casu in principio non penitus omittenda, neque dosi completà propinanda, ubi maximè specifice se mendat liq. C. C. cordial. qui aliis admixtus sudorem leprovocavit, abactis convulsionibus & epilepsia, ut quæ recedebat. Porrò se commendant pulveres varii geneut ana, unicorn, ver. corn. rbinoc, ung. alc. pulv epilept. Imp. March. pulv. epilept. 3. regn. dictus. antepilept. Lang and qui maximo hic se commendat usu, nec prætereunda ipsa opiata, etiamsi sint, qui rejiciunt, laudantur tamen leo. Spindlero. Saltem in nostro casu non equidem sunt contenda.

S. L

Quod in delirio curam attinet, spirituum motus est reandus, mitigandus; Vigiliæ tollendæ: Utrumque opiabsolvitur adhibitis simul humectantibus, quæ serum blandesiciens restituunt, ut potus tenuis, qui satis est, item gerantia, de quibus jam dicemus. Neque verò ab antinodicis abstinendum, cum causa, prout diximus, sic tur.

S. LI.

Vires respiciunt analeptica, non verò calida, V. st. nampb.

cinnam.

cinnam cydon spec. diamargarit. cord. temperat. Ventriculo prospiciunt leniora acidula, quæ simul sitim extinguun Sirup. de acctos citr. limon. Rob rib. berber. Sirup. violar. neque tereundus est ipse o dulc. siquidem D. Michaël convulsiones in cholera o Documendat.

Ad Dietam quod attinet, in rerum sex nonnaturalius bene instituendam, aër calidus est eligendus, cum fri nervis inimicus: neque vero sit calidior justo, ne rare languinis nimis augeatur, maxime in delirio. Cibus fit ptus, ut juscula vitulina, gallinæ veteris, avenacea. sit tenuis, non spirituosus. Ad quietem inprimis rec dus erat noster patiens, quem noctes diesque murium lacra circumagebant & turbabant. Quod per lusum cha rum tandem obtinebatur, utpote cui maxime aliàs d erat. Nam cum desipientibus interdum desipere, m medici prudentia, id quod in deliriis melancholicorum cum successu versati optime norunt. De quibus curis tur Jun. Orat. IV. Consult. Medic. Itemque Manl. in libe dico. Animi pathemata graviora erant evitanda, ut maxime ira, ob rationes in casu allegatas, cum nempe convulfionibus comprehendi videbatur. Quibus ita g æger reconvalescebat inque sanam mentem restituebatur.

DEO TRIUNI GLORIA.

FINIS.

is from and sectional appropriate

the Party solid to the second

Posthac percelebris Latia coquus esto culina, Et quæcunque coques, nunquam mors insit in olla,

Sed cuivis hominum semper sint grata palato:
Addito grana salis, sapiet tunc esca salutis.
Consvetas Habacuc Danieli detulit escas,
Tu Daniel Medicam miseris adferto medelam,
Sicque Salutiferis ægro remedeberis escis.

Ita

Nobilissimo & Clarissimo Dno. Defendenti, dignissimo Medicinæ Doctorando, voluit gratulari, & prospera quæque precari

PRÆSES.

DE nimio vomitu Tua Dissertatio, KOCHI, Tractat. Quâ lectâ, nemo, ego credo, vomet. Ritè bonus Coctor conditque coquitque coquenda. Quo factô, sapiunt omnia cocta bene. Coctaque qui comedunt, his nausea nulla movetur. Qui semel hinc gustat, vult sibi plura dari. Doctorum in mensâ quæ ponis fercula, KOCHI, Sunt condita satis, sunt quoque cocta satis.

Docto-

Ouò plus quis capiet, plus capere inde volet.

Cum bonus ergo Coquus, KOCH, sis, Tibi dicit

GERANUS: Doctor vis fieri? Ecce licet.

Hos modò decretos DEUS ut fortunet honores,
Affini affinis pectore & ore vovet

HENRICUS Ehrhart, Schol. Mich, Rect.

